

Rokers

voor de klas

Gerwin van der Werf

Onze school is sinds vorig jaar rookvrij, inclusief de pleinen en het sportveld. De elektrische sigaret van de rector en een enkel mislukt experiment bij scheikunde daargelaten zal je geen zacht kringelende rook meer aantreffen in en om het gebouw. Erg bijzonder is dit nu ook weer niet, want de meerderheid van de scholen is de afgelopen jaren rookvrij geworden. Het is de tijdgeest. “Kinderen moeten leren dat niet-roken de norm is”, zei de directeur van het Longfonds enige tijd geleden in het journaal. Dat zijn wij natuurlijk allemaal met hem eens. De kinderen die graag afwijken van de norm roken hun peuken nu leunend tegen het hek van het schoolplein, maar dan vanaf de buitenkant. De grote verliezers zijn de verstokte rokers onder de leraren. Ook onze eigen patio, het *teachers-only*-plein, is rookvrij. De officiële rokersruimte is nu een hokje van twee bij twee, in de kelder onder het toneel, eigenlijk een inbouwkast waar vroeger theaterlampen opgeslagen werden. Ik kom er nooit, want het is er niet te harden, maar ik zie kantinedames Coby en Jannie regelmatig afdalen naar de kelder, net als coördinator bovenbouw Ed en Adri van natuurkunde. Adri is nog van de tijd dat leraren en leerlingen gezellig samen rookten in de klas. Dat was in de jaren zeventig. ‘Adri, mag ik een vuurtje?’ vroegen de brugklassers dan aan hem. Met rokende leerlingen heb ik niets, ik vind het bijna altijd aanstellers. De ergste rokende leerlingen zijn de rokende leerlingen die net gestopt zijn en die iedereen, snakkend naar adem en hunkerend naar bewondering, vertellen hoeveel dagen ze al niet gerookt hebben. Een dag later zijn ze weer begonnen, ‘omdat het écht te zwaar was.’ Die paffende pubers waren me een doorn in het oog, de bewijsdrift en groepsdwang wolke boven hun hoofden en woei uit over het hele plein. Liever één stiekeme blower in de bosjes dan tien wilsneuzen op het plein die opzichtig een wereldwijze houding oefenen met een filtersigaret. Maar rokende collega’s, dat is een ander verhaal. Rokende leraren geven blijk van een sympathieke vorm van karakterzwakte. Het is erg belangrijk dat leraren soms blijk geven van karakterzwakte, door het proefwerk te verplaatsen, een punt hoger te geven, of helemaal niet door te laten gaan, door voor een keer spiekbriefjes te gedogen of een keer wat lawaai toe te staan. Ik denk dat rokende leraren rekkelijker zijn. Ze weten de boel een beetje leefbaar te houden, omdat ze weten dat ze zelf zwak zijn. Daarom moet er op de patio een mooie rookpaal komen, een monument voor de rekkelijkheid, voor Adri, Ed en de anderen. Het zijn er nog maar een handjevol, die moeten we koesteren. Ik ben een roker in het diepst van mijn gedachten.

Leraren moeten soms blijk geven van karakterzwakte

Het zijn zeker niet alleen jongens die enthousiast zijn over het makersonderwijs, blijkt in de Haagse fabklas.

Willy Wortels

Van basisschool tot hogeschool: het doel is dat iedere leerling de kans krijgt om een maker te worden

probeerde van alles uit en na een tijdje lukte het. Wow, toen was ik trots op mezelf.”

Het is precies het doel dat de Willy-Wortel-docenten voor ogen hebben: leren door het te ervaren. “Het is de kleuterschoolmanier. Niemand heeft je ooit geleerd hoe je met blokken moet bouwen, je leert het spelonderwijs”, legt Van der Meij uit. “Die vorm van onderwijs zijn we kwijtgeraakt. Alles is voorgekookt, leerlingen leren via vaste opdrachten. Zonde, want het formeren van je eigen kennis is een hele goede manier om informatie te verwerken en te leren.” Volgens de docenten verbetert het ‘makersonderwijs’ niet alleen de technische vaardigheden van scholieren, maar wakkert het ook de creativiteit en het vermogen tot zelfstandig nadenken aan. Het zou bovendien het enthousiasme voor school kunnen stimuleren – de laatste jaren rapporteert de Onderwijsinspectie over een groot gebrek aan motivatie bij leerlingen.

Petitie

Het ‘makersonderwijs’ ontwikkelt zich snel. De Populier is allang niet meer de enige Nederlandse school die met dit soort knutselonderwijs bezig is. Tenminste acht middelbare en basisscholen hebben het ontdekken en uitvinden in zekere mate in hun lessenpakket verweven. “Het resoneert. Op Facebook, Twitter en blogs delen makers continu waar ze mee bezig zijn. Over de hele wereld inspireert en helpt

iedereen elkaar”, zegt Van der Meij.

Langzaam maar zeker begint ook de politiek het nut van ‘makersonderwijs’ in te zien. Eind vorig jaar bood Van der Meij, samen met een aantal collega-makers, de Tweede Kamer een petitie aan om meer ruimte te vragen voor dit soort uitvindlessen. Ze kregen steun: kort daarna nam de Kamer een motie aan om deze vorm van onderwijs te stimuleren.

Toch blijft het moeilijk geld los te peuteren van de overheid. “Ze zijn heel enthousiast, maar weten tegelijkertijd niet wat ze ermee aan moeten”, zegt Van der Meij. “Dat komt ook door de ongrijpbaarheid van deze beweging. We vinden onszelf steeds opnieuw uit. Doordat de technologie zich steeds sneller ontwikkelt ontstaat er telkens een nieuwe werkelijkheid.” Binnenkort gaat de natuurkundedocent in gesprek met staatssecretaris Dekker.

Omdat de facultatieve fabklas zo’n succes is, komen er steeds meer ‘makersopdrachten’ in de vaste vakken. Hoe het ‘makersonderwijs’ in de toekomst vormgegeven moet worden? Dat weten de Nederlandse pioniers ook niet precies. Maar dat het een plek in het reguliere onderwijs moet krijgen, staat voor hen als een paal boven water. “Er komt steeds meer ruimte voor dit soort onderwijs binnen de normale les-tijd”, aldus Van der Meij. Het maken hoeft van hem niet in elke les te worden opgenomen. “Van basisschool tot hogeschool: het doel is dat iedere leerling de kans krijgt een maker te worden. Net zoals iedereen de mogelijkheid krijgt een muziekinstrument te spelen of een sport te leren.”

De flessen prik, zakken chips en blikken knakworst zijn bijna leeg. “O shit”, roept een jongen verschrikt. “Helemaal de tijd vergeten! Ik moet op vakantie!” Hij slingert een grote rugzak over zijn schouder en gaat er als een speer vandoor. Iedereen lacht. Victor: “Fabklas duurt tot zeven uur. Maar het is hier zo fijn, dat de leraren ons soms weg moeten sturen.” Hij buigt zich weer over zijn schetsen. Kinderbe-ker 2.0 is in de maak.

Monument gevraagd

‘Makersonderwijs’ is niet alleen voor bètavakken geschikt. Een voorbeeld van een ‘makersopdracht’ bij het vak geschiedenis:

De minister wil een herdenkingsmonument laten bouwen. Hij kiest jou uit om het project te leiden. Je krijgt alle vrijheid: je mag zelf een gebeurtenis uit de geschiedenis kiezen en bepalen hoe het monument eruit komt te zien. De minister heeft maar twee eisen: het monument moet interactief zijn, en je moet kunnen uitleggen waarom je besloten hebt dat juist die historische gebeurtenis het waard is om herdacht te worden. Bouw een prototype.